

Note

FIRST EUROPEAN FOOD CONGRESS FOOD - NUTRITION - HEALTHY CONSUMERS LJUBLJANA, SLOVENIJA, 4.- 9. STUDENOGA 2008.

Martina PIASEK

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb, Hrvatska

Primljeno u svibnju 2009.
Prihvaćeno u svibnju 2009.

Prvi europski kongres o hrani održan je u Kongresnom centru Cankarjeva doma u Ljubljani, Slovenija. Organizator Kongresa bila je europska udruga *European Federation of Food Science and Technology (EFFoST)* zajedno sa *Slovenskim prehranskim društvom (SPD)* uz potporu međunarodne udruge *IUFFoST* i više sponzora. Na Kongresu se okupilo blizu 700 delegata iz većine europskih država, ali i udaljenih država zemaljske kugle. Europske države zastupljene prema prisutnim delegatima bile su: Austrija, Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar (grčki dio), Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Gruzija, Hrvatska, Island, Irska, Italija, Letonija, Litva, Luksemburg, Makedonija, Mađarska, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Portugal, Poljska, Rumunjska, Rusija, Srbija, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Ukrajina. Od neeuropskih država prisustvovanjem delegata na Kongresu bile su zastupljene: Argentina, Australija, Brazil, Burkina Faso, Čile, Egipat, Izrael, Jordan, Indija, Iran, Japan, Južnoafrička Republika, Kanada, Kina, Koreja, Madagaskar, Malezija, Meksiko, Tajvan, Tunis i SAD.

Na Kongresu je izloženo više od 250 usmenih priopćenja tijekom više od 200 radnih sati unutar 30 raznih sekcija. Održano je 18 plenarnih predavanja pozvanih stručnjaka koji su planiranim temama sveobuhvatno izložili najnovija postignuća u područjima hrane, tehnologije i prehrane. Istodobno sa sekcijama usmenih izlaganja održavane su radionice

i rasprave okruglih stolova. Svih šest dana trajanja Kongresa bilo je izloženo više od 400 plakatih priopćenja u glavnom predvorju Kongresnog centra. To je ujedno bilo mjesto okupljanja i druženja delegata u stankama između sekcija te večernjim satima kada su, prema rasporedu posterskih sekcija, autori imali obvezu svakodnevnoga jednosatnog prisustvovanja uz svoj poster tijekom dva dana.

Događanja vezana za Kongres započela su tzv. pretkongresnim danom, izlaganjima o europskim istraživačkim programima u područjima tematike Kongresa. Održane su tri istodobne sekcije o istraživanjima na europskom području: pregled istraživanja u odabranim istraživačkim projektima Europske Unije iz Okvirnih programa *FP6* i *FP7*, istraživanja u akcijama *European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research (COST)* i projekti *NATO*-a te prikazani budući planovi istraživanja *Standing Committee on Agricultural Research (SCAR)*. Sve sekcije u cjelini ocijenjene su uspješnima i korisnima.

Skup je službeno otvoren ujutro drugog dana Kongresa veoma svečano i prema protokolu najvišega državnog vrha uz nazočnost predsjednika Republike Slovenije gospodina Danila Türka. Tom prigodom predsjednik Türk održao je prigodan i nadahnut govor u kojem je istaknuo važnost istraživanja u područjima zastupljenima na Kongresu, povezoao razinu skupa i djelatnosti sa svojim međunarodnim iskustvima rada u *UN*-u i na području međunarodnog prava te svesrdno podupro ideju donošenja najavljenog dokumenta pod

radnim naslovom "Ljubljanska deklaracija o hrani".

Treći dan bio je u cijelosti posvećen nacionalnim istraživačkim i stručnim djelatnostima u područjima tematike Kongresa u Sloveniji. Organizatori su isticali da je tzv. domovinski dan prvi put uveden na jednom međunarodnom skupu. Delegati su ocijenili ideju privlačnom a izlaganja informativnim, podjednako na znanstvenoj, stručnoj i društvenoj razini. To je artikulirano još iste večeri predsjedniku SPD-a Božidar Žlenderu tijekom tzv. Slovenske večeri u glavnom predvorju Kongresnog centra, za vrijeme izložbe s degustacijom slovenskih prehrambenih proizvoda u organizaciji i uz financijsku potporu SPD-a.

Sljedećeg dana održano je veoma vrijedno plenarno izlaganje i rasprava o Europskoj tehnološkoj platformi *Food for Life*. Međutim, termin održavanja nije bio najbolje planiran jer je kolidirao s organiziranim poslijepodnevnom posjetom slovenskim prehrambenim tvrtkama, čemu se odazvalo oko 250 delegata. Inače, sam obilazak bio je povoljno ocijenjen od delegata kao privlačan i poučan.

Kongres je privukao znatan publicitet u medijima. Svaki dan tijekom Kongresa, kao i nakon Kongresa održavane su tematske televizijske emisije, objavljujani članci u tisku i održavane konferencije za tisak. U intervjuima su bili zastupljeni pozvani predavači te članovi Programskog i Znanstvenog odbora. Nakon završetka Kongresa održana je konferencija za tisak na kojoj je sa zaključcima i postignućima Kongresa na područjima proizvodnje hrane, prehrambene tehnologije i prehrane upoznat najširi krug korisnika.

Tehnički organizator Kongresa bila je izdavačka kuća Elsevier koja je izdavač opsežnog priručnika *Delegate Manual* koji je bio dostupan delegatima na Kongresu i koji sadržava program kongresnih događanja, sažetke i životopise pozvanih predavača te sažetke usmenih i plakatnih priopćenja.

Najavljeno je da će se sljedeći, Drugi europski kongres o hrani održati u Turskoj 2011. godine. U to ime sadašnji predsjednik predao je svoj mandat turskom kolegi Fatihu Yildizu kao organizatoru budućeg skupa. Sljedeći Godišnji sastanak udruge *EFFoST* održat će se 11.-13. studenoga 2009. u Budimpešti, Mađarska (<http://www.fffost-conference.elsevier.com/>)

Na Kongresu sam sudjelovala u svojstvu delegata (kao suautor triju plakatnih priopćenja unutar sekcija koje su se odnosile na hranu, prehranu i zdravstvene učinke) te kao nacionalni ekspert za EU istraživanja

hrane (FP7, tema 2) i *ad hoc* imenovani zamjenski kongresni ambasador iz Hrvatske. Potonja dužnost obuhvaćala je sve gore opisane aktivnosti i preuzete dužnosti članova Odbora kongresnih ambasadora u Ljubljani te rad unutar užeg kruga neposrednih suradnika/ca predsjednika Petera Raspora u završnici izrade prateće dokumentacije i korespondencije članovima Odbora kongresnih ambasadora.

The European Declaration on Food, Technology and Nutrition

Ljubljana, Slovenija, 7. studenoga 2008.

Istodobno s održavanjem Kongresa *EFFoST* 2008 u Ljubljani intenzivno su se odvijale posebne aktivnosti Odbora kongresnih ambasadora sastavljenog od eksperata-predstavnik europskih država i članova nacionalnih društava prehrambenih tehnologa i nutricionista. Osnovne aktivnosti koje su počele još tijekom priprema za Kongres, nastavljene su tijekom trajanja skupa i odnosile su se na izradu dokumenta koji je u konačnici nazvan "Europska deklaracija o hrani, tehnologijama i prehrani" (*The European Declaration on Food, Technology and Nutrition*). Na sastanku Odbora kongresnih ambasadora održanom u Gradskoj vijećnici (*Mestnoj hiši*) 7. studenoga 2008. na večer prisustvovali su ambasadori-delegati na Kongresu, odnosno njihovi imenovani predstavnici ili zamjenski delegati - po jedan predstavnik iz 41 države Europe. Argumentirano i živo raspravljalo se o sadržaju i opravdanosti Deklaracije o čemu se nakon toga izjašnjavalo javnim glasanjem. Za prihvaćanje Deklaracije izjasnila se pretežita većina sudionika (35 predstavnika, nitko nije bio protiv i 6 predstavnika bilo je suzdržano). Nakon jezičnog i stilskog dotjerivanja teksta, nadopune naslova i dodavanja preambule koja se poziva na prethodne deklaracije u područjima hrane, tehnologija i prehrane, Deklaraciju je potpisao Peter Raspor, predsjednik Prvog europskog kongresa o hrani i aktualni predsjednik udruge *EFFoST*-a, u ime Odbora kongresnih ambasadora iz 41 europske države. Konačan oblik Deklaracije prikazan je delegatima Kongresa na ceremoniji zatvaranja u nedjelju u podne. Potpisnici - kongresni ambasadori ili njihovi zamjenici svojim potpisima obvezali su se da će se pobrinuti da se s postavkama Deklaracije upoznaju kolege i sve interesne skupine u vlastitim državama odnosno da se objavi tekst Deklaracije na originalnom engleskom jeziku i prijevodi na nacionalne jezike što je započeto (1, 2).

S postankom i sadržajem Deklaracije upoznati su 3. lipnja 2009. u Bruxellesu prisutni predstavnici Europske komisije te delegati i eksperti država članica EU i pridruženih država kandidatkinja za članstvo u EU tijekom redovitog 11. sastanka Programskog odbora Sedmog okvirnog programa za znanstvena istraživanja EU (FP7) Specifične konfiguracije za temu 2 "Hrana, poljoprivreda s ribarstvom i biotehnologija" prezentacijom Petera Raspora, delegata Slovenije u Programskom odboru. Predsjedavajući Programskog odbora Timothy Hall zaključio je da se sadržaj i ideja Deklaracije uklapaju u dugoročne planove znanstvenih istraživanja EU kao tzv. *foresight programme* u području pa s njima treba upoznati i druge administrativne strukture FP7 za temu 2, ponajprije članove odbora *Standing Committee on Agriculture Research (SCAR)*.

U nastavku su prikazani cjeloviti tekstovi Deklaracije na originalnom engleskom jeziku i prijevodi na hrvatskome i slovenskome.

LITERATURA

1. Raspor P. The European Declaration on Food, Technology and Nutrition (Editorial). *Acta Alimentaria* 2009;38(1):3-7. DOI: 10.1556/AAlim.38.2009.1.2
2. Univerza v Ljubljani, Biotehnoška fakulteta: deklaracije. [pristup 27. travnja 2009.] Dostupno na <http://www.bf.uni-lj.si/zivilstvo/o-oddelku/katedre-in-druge-org-enote/za-biotehnologijo-mikrobiologijo-in-varnost-zivil/deklaracije.html>

The Declaration was prepared by the Congress Ambassadors Committee from European countries and signed in Ljubljana City Hall on 7th November 2008

The European Declaration on FOOD, TECHNOLOGY and NUTRITION

Preamble

We participants of the First European Food Congress (Ljubljana 2008) endorse the FAO/WHO Declaration of Nutrition (Rome 1992) and the WHO Declaration on Food Safety (Beijing 2007). Through this declaration we would like to emphasize issues related to food, technology and nutrition of importance to Europe

TARGET AUDIENCE

The European Declaration on FOOD, TECHNOLOGY and NUTRITION is targeted at the European Consumers, Policy Makers, Scientists, European Food Industry and other Stakeholders.

FOOD AND NUTRITION

Food is necessary for human growth, development and the functions of the body. Good nutrition demands a well-balanced diet that provides an adequate daily amount of all nutrient classes and optimal intake of energy for the human body. Food must be safe, nutritious and provided in a sustainable way that maintains consumer's dignity and cultural identity.

EUROPEAN FOOD SCIENCE, TECHNOLOGY AND NUTRITION

European professionals of food science, technology and nutrition continuously contribute to important advances in food production, conservation, processing, food storage and distribution, as well as nutrition and human well-being by implementing basic sciences to these applying research fields. They have also organised themselves into many scientific and professional associations. These are normally based in single countries but also in clusters of regions with the same eating habits and may be either general or organised into single science and vocational-based disciplines such as biology, chemistry, biochemistry, biotechnology, microbiology, engineering, nutritional sciences, medical sciences and other related sciences. It is the aim of this Declaration to provide a focus for all these disciplines and serve the general population of Europe as well as the community of scientists, politicians, regulators and industry in the most optimal way. This cohesion will enable Europe to compete successfully in the international market, to increase the availability of healthy food, and to lead the world in standards of scientific rigour and integrity.

COHESION OF EUROPEAN FOOD SCIENCE, TECHNOLOGY AND NUTRITION

This declaration aims to initiate debate amongst European food scientists, food technologists and nutrition professionals to establish mechanisms through which, hopefully, future integration can be achieved.

A second objective is to assist the harmonisation of the European food industry and food quality and safety standards. All of these initiatives can help to promote the expanding influence that the food science, technology and nutrition professions should have on technological, scientific, political, environmental, social and cultural thought in Europe. Of course, this must be done without harming nutrition and regional specificities of food and diets in Europe since it is this diversity, which will generate future discoveries and innovations.

TOP ISSUES

This declaration should specifically stimulate debate on the following issues:

- Food is a very important strategic and political issue;
- Contamination of food with microbiological, chemical and physical agents or food allergen remains a key public health concern;
- Local food production influences regional culture, preserves biological diversity, and contributes to regional social and economic stability;
- Long-distance transportation chains may reduce food quality and may have an adverse effect on the environment;
- Food has a key role in establishing and maintaining good dietary habits as part of a healthy lifestyle along the whole human life span;
- Increasing incidence of obesity and diet-related chronic non-infectious diseases are among major public health concerns and causes of social security expenditure;
- Education levels and current knowledge transfer in the field are not adequate for consumers to make informed choices;
- Training and education of stakeholders of the food chain constitute a huge challenge.

BASIC PRINCIPLES TO BE MAINTAINED AND PROMOTED

A nutritionally adequate supply of safe food is a basic human right of every consumer:

- Everyone has the right to reliable information on foods, diet and their health impacts;
- Food production, processing, transport and distribution must be carried out in a sustainable manner taking into consideration environmental, societal and ethical consequences but also regulatory issues like traceability;
- Technological achievements in developments of food that is suitable for targeted groups with special nutrition requirements should be welcomed;
- Honest and appropriate labelling of foods in cooperation with food industry and official legislation authorities has to be obeyed;
- Understandable and scientifically evidence-based media communication is recognized as an essential requirement;
- Adequate nutrition and healthy lifestyles that have a key roles in prevention and reduction of diseases should be promoted;
- Everyone has the right to get early education about food and nutrition to be able to take personal responsibility for own health and apt food choices;
- Managers of food industry must recognise the need for expertises in nutrition and food safety and ensure that resources necessary for food safety assurance are adequate.

KEY ACTIONS

This Declaration promotes the following Key Actions:

- Food producers, processors and retailers should consider, in addition to regulation, ethical measures in all processes in the food chain;
- Experts should work in accordance with professional and ethical guidelines;
- Governments and other responsible authorities and institutions should harmonise regulations between national food policies so as to adapt more readily and efficiently to future global changes;
- Governments and other responsible authorities and institutions should develop national food policies that take into account social and cultural differences, experiences and specific needs;
- All food science, nutrition and technology professionals should campaign for the establishment of

educational systems that will result in better-informed consumers by effective knowledge transfer;

- Everyone should be able to take responsibility for own health and apt food choice;
- Signatories will do all that is in their power to ensure that the principles enshrined in this Declaration will be achieved.

Signed by

Professor Peter Raspor, President of the First European Food Congress on behalf of congress Ambassadors Committee from 41 European countries.

Ilijana Boci represented by Haxhi Allmuca, Albania; Ashot Saghiyan, Armenia, Wolfgang Kniefel represented by Gerhard Schleining, Austria; Koen Dewettinck represented by Bart Heyman, Belgium; Faruk Čaklović, Bosnia and Herzegovina; Iordanka Alexieva represented by Laska Rangelova, Bulgaria; Mate Bilić replaced by Martina Piasek, Croatia; Athina Panayiotou, Cyprus; Jana Hajšlová, Czech Republic, Henning Otte Hansen, Denmark; Toomas Paalme, Estonia; Anu Kaukovirta-Norja represented by Helena Pastell, Finland; Paul Colonna represented by Michel Franck, France; George Kalantzopoulos replaced by Ioannis Samelis, Greece; Giorgi Kvesitadze replaced by Tinatin Sadunishvili, Georgia; Sabine Kulling, Germany; András Salgó, Hungary; Inga Thorsdóttir, Iceland; Francis Butler represented by Brian McKenna, Ireland; Rosangela Marchelli, Italy; Daina Karklina replaced by Aija Mengaile, Latvia; Rimantas Venskutonis, Lithuania; Torsten Bohn, Luxembourg; Vladimir Kakurinov, Macedonia; Anna McElhatton, Malta; Slavko Mirecki, Montenegro; Bernd van der Meulen, Nederland, Wenche Frølich, Norway; Włodzimierz Grajek, Poland; Xavier Malcata represented by Ana Oliveira Madsen, Portugal; Mona Popa, Romania; Iosif Rogov, Russia; Miomir Nikšić, Serbia; Peter Šimko represented by Norbert Bomba, Slovakia; Božidar Žlender, Slovenia; Manuel Vázquez, replaced by Ascension Marcos, Spain; Anne-Marie Hermansson represented by Lilia Ahrne, Sweden; Klaus Zimmermann replaced by Yasmine Motarjemi, Switzerland; Fatih Yildiz, Turkey; Sergey Fedosov, Ukraine; David White replaced by Keith Wladron, UK

Deklaraciju je pripremio Odbor kongresnih ambasadora europskih država i potpisana je u Gradskoj vijećnici u Ljubljani 7. studenoga 2008.

Europska Deklaracija o HRANI, TEHNOLOGIJAMA i PREHRANI

Preambula

Kao sudionici Prvog kongresa o hrani (Ljubljana, Slovenija 2008.) podupiremo FAO/WHO Deklaraciju o prehrani (Rim, 1992.) i WHO Deklaraciju o sigurnosti hrane (Peking, 2007.). Ovom Deklaracijom želimo istaknuti sve elemente koji se tiču hrane, tehnologijâ i prehrane koji su važni za Europu.

KOMU JE NAMIJENJENA

Europska deklaracija o hrani, tehnologijama i prehrani namijenjena je europskim potrošačima, kreatorima politike na tom području, znanstvenicima, europskoj prehrambenoj industriji i drugim interesnim skupinama.

HRANA I PREHRANA

Hrana je potrebna za rast, razvoj i funkcije ljudskog organizma. Dobra prehrana pretpostavlja uravnoteženo hranjenje kojim se osiguravaju odgovarajuće dnevne količine svih vrsta prehrambenih sastojaka i optimalan unos energije za ljudsko tijelo. Hrana mora biti sigurna, sadržavati hranjive sastojke i biti dostupna na način koji trajno osigurava dostojanstvo i kulturni identitet potrošača.

EUROPSKA ZNANOST O HRANI, TEHNOLOGIJAMA I PREHRANI

Europski stručnjaci na području hrane, prehrambenih tehnologija i prehrane kontinuirano pridonose važnim postignućima prijenosom temeljnih znanosti u primijenja istraživačka polja, u područja proizvodnje hrane, njezino očuvanje odnosno konzerviranje, skladištenje i distribuciju, kao i u područja prehrane i ljudskog zdravlja. Stručnjaci su povezani u mnogobrojnim znanstvenim i stručnim udruženjima. Ta se udruženja osnivaju u pojedinačnim državama, no također kao regionalne udruge utemeljene na jednakim prehrambenim navikama i mogu biti opće ili organizirane unutar jedne znanstvene ili stručne discipline kao što su biologija, kemija, biokemija, biotehnologija, mikrobiologija, inženjering, prehrambene znanosti, medicinske znanosti i druge povezane znanstvene discipline.

Namjera Deklaracije je postaviti ishodište za sve te discipline i služiti na najbolji mogući način stanovništvu Europe i znanstvenicima, političarima, zakonodavcima i industriji. Ta će povezanost omogućiti Europi uspješnu konkurenciju na međunarodnom tržištu, porast ponude zdrave hrane i osigurati joj preuzimanje vodeće uloge u postavljanju standarda koji proizlaze iz dosljednog i cjelovitog poštivanja znanosti i struke.

POVEZANOST EUROPSKIH ZNANOSTI O HRANI, TEHNOLOGIJAMA I PREHRANI

Deklaracijom se želi potaknuti rasprava među europskim stručnjacima i znanstvenicima na područjima hrane, tehnologijâ hrane i prehrane te uspostaviti mehanizmi kojima se nadamo postići udruživanja u budućnosti. Drugi je cilj pripomoći harmonizaciji europske industrije hrane i standardima kakvoće i sigurnosti hrane. Svi ti poticaji mogu pripomoći širenju utjecaja kojeg bi znanosti o hrani, tehnologije i prehrambene struke trebale imati na tehnološku, znanstvenu, političku, okolišnu, socijalnu i kulturnu osviještenost u Europi. Razumljivo je da to treba postići bez ugrožavanja prehrane i regionalnim posebnostima hrane i prehrane u Europi budući da će upravo te raznolikosti iznjediti buduća istraživanja i nova otkrića.

PRIORITETNA PODRUČJA

Deklaracija treba posebice potaknuti raspravu o sljedećim temama:

- hrana je veoma važna u strateškom i političkom smislu;
- onečišćenja hrane mikrobiološkim, kemijskim i fizikalnim agensima ili alergenima hrane još uvijek se nalaze među ključnim javnozdravstvenim opasnostima;
- lokalna proizvodnja hrane utječe na kulturu regije, štiti biološku raznolikost i pridonosi regionalnoj socijalnoj i ekonomskoj stabilnosti;
- dugi prijevozni lanci mogu smanjiti kakvoću hrane i imati štetne posljedice za okoliš;
- hrana ima ključnu ulogu u uspostavljanju i održavanju dobrih prehrambenih navika koje su dio zdravog načina života tijekom cijeloga životnog vijeka;
- povećana pojavnost pretilosti i kroničnih neinfektivnih bolesti povezanih s prehranom spadaju među glavne javnozdravstvene opasnosti i izvore troškova za socijalno osiguranje stanovnika;
- razine obrazovanja i sadašnji prijenos znanja u odgovarajućim područjima nisu dostatni da bi omogućili potrošaču odgovarajući i znalački odabir;
- izobrazba i podučavanje svih interesnih skupina koje su uključene u lanac prehrane predstavlja golem su izazov.

TEMELJNA NAČELA KOJA JE POTREBNO ODRŽAVATI I PROMICATI

Osiguranje odgovarajuće količine sigurne hrane jedno je od temeljnih ljudskih prava svakog potrošača:

- svatko ima pravo na pouzdane podatke o hrani, prehrani i s njima povezanim učincima na zdravlje;
- izrada i proizvodnja hrane, prerada, transport i distribucija trebaju se provoditi na održiv način uzimajući u obzir okolišna, socijalna i etička načela, kao i zakonsku regulativu, primjerice mogućnost slijeđenja (traceability);
- treba poticati tehnološka istraživanja na području razvoja hrane za ciljane skupine stanovništva s posebnim prehrambenim potrebama;
- treba primjenjivati čestito i odgovarajuće označavanje hrane u suradnji s industrijom hrane i zakonodavcem odnosno zakonodavnim ustanovama
- nužno je potrebno razumljivo komuniciranje medija koje je znanstveno i utemeljeno na dokazima;
- treba promicati odgovarajuću prehranu i zdrav način života koji imaju ključne uloge u sprječavanju i smanjivanju bolesti;
- svatko ima pravo dobiti poduku o hrani i prehrani što prije u životu kako bi mogao preuzeti osobnu odgovornost za vlastito zdravlje i odabir hrane;
- menadžeri u industriji hrane moraju prepoznati nužnost stručnog znanja na područjima prehrane i sigurnosti hrane te osigurati odgovarajuće mjere za sigurnost hrane.

KLJUČNE AKTIVNOSTI

Deklaracija podupire sljedeće ključne aktivnosti:

- proizvođači hrane, prerađivači i trgovci moraju poštivati ne samo propise, već i etička mjerila u svim postupcima prehrambenog lanca;
- stručnjaci bi morali raditi u sukladnosti s profesionalnim i etičkim načelima;
- organi vlade i druge odgovorne ustanove trebaju uskladiti propise u okviru resornih nacionalnih politika o hrani kako bi se spremnije i učinkovitije prilagodili budućim globalnim promjenama;
- organi vlade i druge odgovorne ustanove trebaju razviti nacionalnu politiku koja će uzeti u obzir socijalne i kulturne razlike, iskustva i potrebe građana;
- svi stručnjaci na područjima znanosti o hrani, prehrani i tehnologijama trebaju se boriti za uspostavljanje

odgojno-obrazovnog sustava kojim će se učinkovitim prijenosom znanja postići bolja obaviještenost potrošača;

- svatko treba biti sposoban preuzeti odgovornost za vlastito zdravlje i odabir hrane;
- potpisnici će učiniti sve što je u njihovoj moći da se ostvare načela koja su zacrtana u ovoj Deklaraciji.

Potpisani:

Prof. dr. sc. Peter Raspor, predsjednik Prvog europskog kongresa o hrani u ime Odbora kongresnih ambasadora iz 41 europske države.

Ilijana Boci - zastupao Haxhi Allmuca, Albanija; Ashot Saghiyan, Armenija, Wolfgang Kniefel - zastupao Gerhard Schleining, Austrija; Koen Dewettinck - zastupao Bart Heyman, Belgija; Faruk Čaklović, Bosna i Hercegovina; Iordanka Alexieva - zastupala Laska Rangelova, Bugarska; Mate Bilić - zamijenila Martina Piasek, Hrvatska; Athina Panayiotou, Cipar; Jana Hajšlová, Češka Republika, Henning Otte Hansen, Danska; Toomas Paalme, Estonija; Anu Kaukovirta-Norja - zastupala Helena Pastell, Finska; Paul Colonna - zastupao Michel Franck, Francuska; George Kalantzopoulos - zastupao Ioannis Samelis, Grčka; Giorgi Kvesitadze - zamijenio Tinatin Sadunishvili, Gruzija; Sabine Kulling, Njemačka; András Salgó, Mađarska; Inga Thorsdottir, Island; Francis Butler - zastupao Brian McKenna, Irska; Rosangela Marchelli, Italija; Daina Karklina - zamijenila Aija Mengaile, Latvija; Rimantas Venskutonis, Litva; Torsten Bohn, Luksemburg; Vladimir Kakurinov, Makedonija; Anna McElhatton, Malta; Slavko Mirecki, Crna Gora; Bernd van der Meulen, Nizozemska, Wenche Frølich, Norveška; Włodzimierz Grajek, Poljska; Xavier Malcata - zastupala Ana Oliveira Madsen, Portugal; Mona Popa, Rumunjska; Iosif Rogov, Rusija; Miomir Nikšić, Srbija; Peter Šimko - zastupao Norbert Bomba, Slovačka; Božidar Žlender, Slovenija; Manuel Vázquez - zamjena Ascension Marcos, Španjolska; Anne-Marie Hermansson - zastupala Lilia Ahrne, Švedska; Klaus Zimmermann - zamijenila Yasmine Motarjemi, Švicarska; Fatih Yildiz, Turaka; Sergey Fedosov, Ukrajina; David White - zamijenio Keith Wladron, UK

Predstavniki evropskih držav so v Odboru ambasadorjev Kongresa pripravili Deklaracijo in jo podpisali v Mestni hiši v Ljubljani, dne 7. novembra 2008.

Evropska Deklaracija o HRANI, TEHNOLOGIJAH in PREHRANI

Preambula

Udeleženci prvega evropskega kongresa o hrani in prehrani (Ljubljana, 2008) potrjujemo FAO/WHO Deklaracijo o prehrani (Rim, 1992) in WHO Deklaracijo o varnosti hrane (Peking, 2007). S to deklaracijo želimo izpostaviti vse tiste elemente, ki se nanašajo na hrano, tehnologije, prehrano in so pomembni za Evropo.

KOMU JE NAMENJENA

Evropska deklaracija o hrani, tehnologijah in prehrani je namenjena evropskim potrošnikom, oblikovalcem politike na tem področju, znanstvenikom, evropski živilski industriji in drugim zainteresiranim skupinam.

HRANA IN PREHRANA

Hrana je potrebna za rast, razvoj in delovanje človeškega organizma. Dobra prehrana predpostavlja uravnoteženo prehranjevanje, ki zagotavlja ustrezen dnevni vnos vseh vrst hranil in optimalen vnos energije v človeško telo. Hrana mora biti varna, vsebovati mora ustrezna hranila in potrošniku na trajnostni način omogočati ohranitev dostojanstva in kulturne identitete.

EVROPSKA ŽIVILSKA IN PREHRANSKA ZNANOST, TEHNOLOGIJE IN PREHRANA

Evropski strokovnjaki s področja hrane, živilskih tehnologij in prehrane s prenašanjem temeljnih znanj vseskozi prispevajo k napredku pri pridelavi in proizvodnji hrane, pri njenem ohranjanju oz. konzerviranju, pri predelavi, skladiščenju, distribuciji, pri prehrani in zdravju človeka. Strokovnjaki so povezani v mnogih znanstvenih in strokovnih združenjih. Združenja navadno nastanejo v posamezni državi. Lahko so splošna ali pa se oblikujejo na osnovi podobnih prehranskih navad ali znotraj ene znanstvene discipline ali strokovnega področja, kot so: biologija, kemija, biokemija, biotehnologija, mikrobiologija, inženiring, prehranske in znanstvene vede ter druge znanosti, povezane s tem področjem.

Namen te deklaracije je ponuditi skupno izhodišče za vse te znanosti in na najboljši možni način služiti tako prebivalcem Evrope kot znanstvenikom, politikom, zakonodajalcem in industriji. Ta povezanost bo na mednarodnih trgih omogočila Evropi uspešno konkuriranje s ponudbo zdrave hrane in ji zagotovila vodilno vlogo pri postavljanju standardov, ki izhajajo iz doslednega in celovitega upoštevanja znanosti in stroke.

POVEZAVA EVROPSKIH ZNANOSTI O ŽIVILIH, TEHNOLOGIJAH IN PREHRANI

Ta deklaracija želi vzpodbuditi razpravo med evropskimi strokovnjaki in znanstveniki s področja hrane, tehnologij živil in prehrane in vzpostaviti mehanizme, s pomočjo katerih si želimo v prihodnje doseči integracijo. Drugi cilj pa je prispevati k harmonizaciji evropske živilske industrije, h kakovosti hrane ter kakovostnih in varnostnih standardov. Vse te pobude lahko prispevajo k večjemu vplivu, ki bi ga morale

imeti živilska, tehnološka in prehranska znanost na tehnološko, znanstveno, politično, okoljsko, socialno in kulturno osveščenost v Evropi. Razumljivo je, da mora biti vse to doseženo brez škode za prehrano in brez ogrožanja lokalnih posebnosti pri hrani in prehranjevanju. Pravzaprav bo ravno ta raznolikost pospeševala prihodnja raziskovanja in inovacije.

PREDNOSTNA PODROČJA

Ta deklaracija mora vzpodbuditi razpravo zlasti o naslednjih specifičnih vsebinah:

- hrana je zelo pomembna strateška in politična zadeva;
- mikrobiološka, kemijska in fizikalna kontaminacija hrane predstavljajo največjo grožnjo za javno zdravje;
- lokalna proizvodnja hrane vpliva na regionalno kulturo, ohranja biološko raznovrstnost in prispeva k lokalni socialni in ekonomski stabilnosti;
- dolge transportne verige lahko znižujejo kakovost hrane in imajo škodljive posledice za okolje;
- hrana ima ključno vlogo pri vzpostavitvi in vzdrževanju dobrih prehranskih navad, ki so del zdravega življenjskega sloga skozi celo življenje;
- naraščajoč pojav debelosti in s prehrano povezanih srčno-žilnih bolezni predstavlja grožnjo za zdravje prebivalcev in za ekonomski sistem zdravstveno-socialnega varstva;
- sistem izobraževanja in trenutni prenos znanja na tem področju potrošniku ne zadostujeta za ustrezno izbiro oz. presojo;
- izobraževanje, vzgoja in usposabljanje vseh, ki so vključeni v prehransko verigo, predstavlja velik izziv.

TEMELJNA NAČELA, KI JIH JE POTREBNO VZDRŽEVATI IN PODPIRATI

Dosegljivost prehransko ustrezne količine varne hrane je temeljna človekova pravica vsakega potrošnika:

- vsakdo ima pravico biti obveščen o živilih, o prehrani in s tem povezanih vplivih na zdravje;
- pridelava in proizvodnja hrane, predelava, transport in distribucija morajo biti v skladu z načeli trajnosti in upoštevati tako okoljske, socialne in etične vidike kot tudi predpise, npr. o sledljivosti;
- vzpodbujati je potrebno tehnološke raziskave za razvoj živil, namenjenih skupinam ljudi s posebnimi prehranskimi potrebami;
- v sodelovanju z živilsko industrijo in zakonodajalcem oz. oblikovalci predpisov bi moralo biti vpeljana pošteno in ustrezno označevanje hrane;
- potrebno je razumljivo, znanstveno utemeljeno in na podatkih temelječe medijsko komuniciranje;
- promocija zdravega načina življenja in prehranjevanja je ključnega pomena pri preprečevanju ali zmanjševanju pojavov bolezni;
- vsakdo ima pravico do čim bolj zgodnjega začetka izobraževanja o hrani in prehranjevanju, da bo sposoben prevzeti osebno odgovornost za lastno zdravje in izbiro hrane;
- vodilne osebe v živilski industriji morajo prepoznati nujnost strokovnega znanja na področju prehrane in prehranske varnosti in zagotoviti ustrezno opremo za zagotavljanje varnosti hrane.

KLJUČNE AKTIVNOSTI

Ta deklaracija podpira naslednje ključne aktivnosti:

- pridelovalci, predelovalci in trgovci bi morali poleg spoštovanja predpisov upoštevati tudi etična merila pri vseh postopkih v prehranski verigi;

- strokovnjaki bi morali delovati v skladu s strokovnimi in etičnimi merili;
- vladna telesa in druge odgovorne institucije bi morale uskladiti predpise v okviru posameznih nacionalnih politik, tako da bi bili bolj učinkoviti in pripravljeni za prihodnje globalne spremembe;
- vladna telesa in druge odgovorne institucije bi morali načrtovati prehransko politiko, ki bi upoštevala socialne in kulturne razlike, izkušnje in potrebe prebivalstva;
- znanstveniki in tehnološki strokovnjaki s področja hrane in prehrane bi se morali boriti za vzgojno-izobraževalni sistem, ki bi z učinkovitim prenosom znanja imel za posledico bolj osveščene potrošnike;
- vsakdo bi se moral zavedati odgovornosti za svoje lastno zdravje in izbiro hrane;
- podpisniki bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bodo načela iz te deklaracije uresničena.

Podpisani:

Prof. dr. Peter Raspor, predsednik 1. evropskega kongresa o hrani, v imenu odbora ambasadorjev kongresa, ki prihajajo iz 41 evropskih držav.

Ilijana Boci represented by Haxhi Allmuca, Albania; Ashot Saghiyan, Armenia, Wolfgang Kniefel represented by Gerhard Schleining, Austria; Koen Dewettinck represented by Bart Heyman, Belgium; Faruk Čaklović, Bosnia and Hercegovina; Iordanka Alexieva represented by Laska Rangelova, Bulgaria; Mate Bilić replaced by Martina Piasek, Croatia; Athina Panayiotou, Cyprus; Jana Hajšlová, Czech Republic, Henning Otte Hansen, Denmark; Toomas Paalme, Estonia; Anu Kaukovirta-Norja represented by Helena Pastell, Finland; Paul Colonna represented by Michel Franck, France; George Kalantzopoulos replaced by Ioannis Samelis, Greece; Giorgi Kvesitadze replaced by Tinatin Sadunishvili, Georgia; Sabine Kulling, Germany; András Salgó, Hungary; Inga Thorsdottir, Iceland; Francis Butler represented by Brian McKenna, Ireland; Rosangela Marchelli, Italy; Daina Karklina replaced by Aija Mengaile, Latvia; Rimantas Venskutonis, Lithuania; Torsten Bohn, Luxembourg; Vladimir Kakurinov, Macedonia; Anna McElhatton, Malta; Slavko Mirecki, Montenegro; Bernd van der Meulen represented by Sarah De Vito, Nederland, Wenche Frølich, Norway; Włodzimierz Grajek, Poland; Xavier Malcata represented by Ana Oliveira Madsen, Portugal; Mona Popa, Romania; Iosif Rogov, Russia; Miomir Nikšić, Serbia; Peter Šimko represented by Norbert Bomba, Slovakia; Božidar Žlender, Slovenia; Manuel Vasquez, replaced by Ascension Marcos, Spain; Anne-Marie Hermansson, Sweden; Klaus Zimmermann replaced by Yasmine Moratjemi, Switzerland; Fatih Yildiz, Turkey; Sergey Fedosov, Ukraine; David White, UK.